

1. Úvodní lekce

22.2.2006

INFORMACE <http://ulug.ff.cuni.cz/osobni/elsik.html>
viktor_elsik@email.cz

1. Syllabus

Kurz je méně teoreticky zaměřeným pendantem ke kurzu *Typologie a jazykové univerzálie*. Jeho cílem je poskytnout přehlednou klasifikaci jazyků světa a praktický vhled do variability přirozeného jazyka. Jednotlivé lekce se budou zabývat jazyky určitých makroareálů nebo areálů, jejich genealogickou klasifikací, základní strukturální charakteristikou a sociolingvistickým statutem. Závěr kurzu bude – pokud čas dovolí – věnován kontaktním, znakovým a umělým jazykům a dnešní jazykové situaci (např. jazykové globalizaci).

PODMÍNKY: Pravidelný přístup k internetu a pracovní znalost angličtiny.

POŽADAVKY K ZÍSKÁNÍ ATESTACE: 1) *Vypracování referátů* (viz níže). 2) *Písemná práce* ve formě eseje v rozsahu min. 10 stran. Základem seminární práce může být vlastní referát.

REFERÁT: Každý účastník kurzu bude mít jeden až dva referáty o vybraném jazyce z probírané oblasti: jeho afiliaci a sociolingvistické situaci a jeho základních fonologických a morfosyntaktických strukturách v typologické perspektivě. Referát bude zpracován na základě gramatického popisu daného jazyka a dalších údajů o něm, např. z internetu. Bude přednesen v relevantní hodině; autor/ka referátu připraví handouty pro ostatní posluchače/ky kurzu. Handouty musejí obsahovat příklady. Podrobnější struktura referátu bude probrána v 2. lekci.

STRUKTURA KURZU

1. *Úvodní lekce*
2. *Struktura referátu (přednáška)*
3. *Africké jazyky (přednáška + referát)*
4. *Euroasijské jazyky (přednáška + 2 referáty)*
5. *Austronéské jazyky (přednáška + referát)*
6. *Papuánské jazyky (přednáška + referát)*
7. *Australské jazyky (přednáška + referát)*
8. *Jazyky severní Ameriky (přednáška + referát)*
9. *Jazyky střední Ameriky (přednáška + referát)*
10. *Jazyky jižní Ameriky (přednáška + referát)*

možná i

11. *Kontaktní jazyky (přednáška)*
12. *Znakové jazyky (přednáška)*
13. *Umělé jazyky (přednáška)*

2. Genealogická klasifikace

- genealogická („genetická“) příbuznost jazykových variet
- + tzv. komparativní metoda
- – lexikostatistika, typologická podobnost, extralingvistická (nestrukturální) kritéria
- *splitter* = a taxonomist who classifies organisms into many groups on the basis of relatively minor characteristics
- *lumper* = a taxonomist who classifies organisms into large groups on the basis of major characteristics

2. Obecné zdroje informací

ROSETTA PROJECT: <http://www.rosettaproject.org>

ETHNOLOGUE: <http://www.ethnologue.com/web.asp>

- katalog jazyků světa
- počet jazyků: 4493 (1969), 6528 (1992), 6802 (2000), 6912 (2005, 15. vydání, 1272 s.); v zásadě kritérium srozumitelnosti
- historie: 1951 příručka pro misionáře (Richard Pittman, 40 jazyků), 1967-2000 editoři Barbara a Joseph Grimesovi; zaměřeno na „malé“ jazyky; od 1971 globální katalog jazyků světa
- vydává SIL (= Summer Institute of Linguistics) v Dallasu, organizace křesťanských lingvistů, misionářů a překladatelů Bible
- mnoho nedostatků, věcných i dalších; přesto zásadní zdroj

Czech

- A language of [Czech Republic](#)
- ISO/DIS 639-3: ces
- *Population* 10,004,800 in Czech Republic (1990 WA). Population total all countries: 11,525,089.
- *Region* Western part, Bohemia, Moravia, Silesia. Also spoken in Austria, Bulgaria, Canada, Israel, Poland, Romania, Slovakia, Ukraine, USA.
- *Alternate names* Cestina
- *Dialects* Central Bohemian, Czecho-Moravian, Hanak, Lach (Yalach), Northeast Bohemian, Southwest Bohemian. All Czech and Slovak dialects are inherently intelligible to each other's speakers.
- *Classification* [Indo-European, Slavic, West, Czech-Slovak](#)
- *Language use* National language.
- *Language development* Grammar. Bible: 1380–1980.
- *Comments* SVO. Christian.

Ole Stig Andersen: <http://www.olestig.dk/reviews/ethnologue.html>

- *In its core Ethnologue is not a survey of the world's languages, but a survey of the world's need for Bible translations.*
- *They strive to enrich or supplant the local cultures with their own version of the American Bible Belt's Christian fundamentalism.*
- *It is also in the scientists' religious motivation that one should look for the reason why Ethnologue splits up languages. For since their mission is to spread the Word in all languages, they wouldn't risk missing a single one. Therefore they are – as far as linguistic classification goes – extreme splitters. As a matter of course they elevate dialects to independent language status. Where others hear a dialect, they envisage an independent Bible translation.*
- *For there is the curious thing about Ethnologue that at the same time as the number of languages in the world is steadily falling, the number of languages in Ethnologue is just as steadily rising. It has grown with 103 languages since the previous edition four years ago, almost all of them by promotion of dialects. In the same period humanity has probably lost over a hundred languages.*

Michael Erard, How Linguists and Missionaries Share a Bible of 6,912 Language, *New York Times*, 19. 7. 2005

<http://www.nytimes.com/2005/07/19/science/19lang.html?ex=1279425600&en=892f554cb1d28dfe&ei=5088&partner=rssnyt&emc=rss>

- *It is absurd to think of S.I.L. as an agency of preservation, when they do just the opposite. Note that along with the extermination of native religion, all the ceremonial speech forms, songs, music and art associated with the religion disappear too. (Danny Moore, Belém)*
- *If you took away all the literature done by the S.I.L. people in the last 60 years, you'd be taking away a lot of language documentation for a lot of languages for which there's nothing at all. (Meritt Ruhlen, Stanford)*

SIL: <http://www.sil.org>

- *Founded over 70 years ago, SIL International is a faith-based organization that studies, documents, and assists in developing the world's lesser-known languages. SIL's staff shares a Christian commitment to service, academic excellence, and professional engagement through literacy, linguistics, translation, and other academic disciplines. SIL makes its services available to all without regard to religious belief, political ideology, gender, race, or ethnic background.*